

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 05.04.2024 r.

Znak: WZPS-5.431.1.3.2024.JJA

**Pani
Agnieszka Ignasiak
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Stargardzie**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 19-23 lutego 2024 r. została przeprowadzona kontrola w trybie zwykłym w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Nr 4 w Witkowie Drugim, mieszczącej się przy ul. Ogrodowej 17. Czynności kontrolne były również prowadzone w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie, ul. Skarbowa 1. Kontrolę na podstawie upoważnienia nr 15/2024 z 22 stycznia 2024 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Justyna Jarczewska – starszy inspektor wojewódzki – osoba kierująca zespołem oraz Renata Karwowska – główny specjalista. Przedmiotem kontroli były zagadnienia dotyczące działalności placówki w zakresie standardu świadczonych usług, standardu opieki i wychowania, kwalifikacji zatrudnionych osób oraz realizacja zaleceń zawartych w wystąpieniach pokontrolnych z 21 lipca 2020 r., 23 czerwca 2021 r. oraz 19 grudnia 2022 r. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2023 r. do 23 lutego 2024 roku.

akta kontroli str. 1-14

Podstawy dokonanych ustaleń:

- informacje przekazane przez dyrektora centrum, zastępcę dyrektora oraz pracowników
- anonimowe ankiety oraz rozmowy przeprowadzone wśród 7 wychowanków,
- oględziny pomieszczeń placówki,
- pisemne informacje udzielone przez 4 wychowawców i 3 specjalistów,
- dokumentacja prowadzona w placówce i centrum.

Działalność placówki w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z uchybieniami³.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477)

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Informacje ogólne o kontrolowanej jednostce.

osoba kierująca jednostką w okresie objętym kontrolą		Placówką kieruje pani Agnieszka Ignasiak, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie. W okresie objętym kontrolą nie było zmian na stanowisku dyrektora kierującego placówką.
dokumenty regulujące funkcjonowanie placówki	statut	Uchwała Nr XLI/508/22 Rady Powiatu Stargardzkiego z 31 sierpnia 2022 r.
	regulamin	Uchwała Nr 2359/22 Zarządu Powiatu Stargardzkiego z 6 października 2022 r.
	zezwoleń wojewody	Decyzja Nr 6/2012 z 28 listopada 2012 r.
typ placówki		socializacyjna, interwencyjna, specjalistyczno-terapeutyczna
liczba miejsc określona w regulaminie placówki		14
wychowankowie	liczba dzieci umieszczonych na dzień kontroli	18
	wiek najmłodszego dziecka/najstarszego wychowanka lub osoby pełnoletniej	1 rok/21 lat
	liczba dzieci poniżej 10 roku życia	2
	liczba dzieci mieszkających poza placówką	5
	dzieci systematycznie urlopowane do domu rodzinnego	7
	liczba dzieci, których rodzice mają ograniczoną władzę rodzicielską/zawieszoną/są pozbawieni władzy/sieroty/dzieci przyjęte na wniosek rodzica/osoby pełnoletnie/dzieci wychowanek	11/0/2/1/0/2/2
pracownicy placówki i centrum	dyrektor	1
	wychowawcy	5
	psycholog	1
	pedagog	1
	pracownik socjalny	1
	opiekunka dziecięca	2
administracja i obsługa		9

akta kontroli str. 15-24

Oceny działalności dokonano na podstawie szczegółowej analizy realizacji przez placówkę następujących zadań.

1. Kwalifikacje zatrudnionych osób.

W placówce do pracy z dziećmi na dzień rozpoczęcia kontroli zatrudnionych było 5 wychowawców oraz 2 opiekunki dziecięce, którzy posiadali kwalifikacje zgodne z wymogami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wsparcie specjalistyczne zapewniał pedagog, który posiadał kwalifikacje zgodne z ustawą oraz psycholog, który ukończył studia magisterskie na kierunku psychologia.

Zgodnie z art. 98 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osoby zatrudnione w placówce: wychowawca, pedagog, psycholog, osoba prowadząca terapię, pracownik socjalny, opiekun dziecięcy mają prawo do korzystania z poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. Dyrektor centrum oświadczył, że „pracownicy korzystają z doświadczenia starszych stażem pracowników, dyrektora PCPR oraz w ramach współpracy z doświadczenia pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Stargardzie. W ramach programów unijnych (...) pracownicy wzmacniali swoje kompetencje oraz mieli możliwość korzystania z porad specjalistów prowadzących zajęcia. W projekcie pn. „Partnerstwo dla rodziny” pracownicy (...) mieli możliwość rozwijać swoją odporność na stres i tworzyć osobisty plan zdrowia pod okiem wykwalifikowanych specjalistów. W ostatnim czasie częstsze stały się spotkania całego personelu placówki i specjalistów z centrum, aby budować atmosferę wspólnoty, prawidłowy układ relacji pomiędzy pracownikami, wypracowywać wspólny układ wartości, norm i wzorów zachowań oraz opracowywać wspólny plan działania. Pracownicy centrum na co dzień starają się budować atmosferę przychylności, mającą na celu, w sytuacji trudnej wychowawczo, ochronę wychowawcy przed poczuciem osamotnienia i izolacji oraz pomagają zmienić negatywne podejście do tej sytuacji, zmniejszając tym samym przekonanie wychowawcy o własnej niekompetencji i dodanie mu pewności siebie”.

Wychowawcy i specjaliści wskazali, że centrum zapewnia prawo do korzystania z poradnictwa, które ma celu przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, a także zachowanie i wzmocnienie kompetencji zawodowych poprzez korzystanie z kursów i szkoleń, organizowanych przez pracodawcę, możliwość wymiany doświadczeń między sobą, podnoszenia kwalifikacji. Pracownicy mają również możliwość korzystania ze wsparcia specjalistów zatrudnionych w centrum.

W okresie objętym kontrolą wychowawcy oraz specjaliści uczestniczyli między innymi w szkoleniach: Wczesne wykrywanie/rozpoznanie syndromów dziecka krzywdzonego, Depresja, zachowania autodestrukcyjne, zespół stresu pourazowego u dzieci, Zadania sądów, kuratorów, organów państwowych i jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wynikające z treści kodeksu postępowania cywilnego w odniesieniu do problematyki pieczy zastępczej, adopcji wspierania rodziny, Komunikacja w zespole, Podstawy prawne organizacji i funkcjonowania pieczy zastępczej, Aspekty prawne pracy wychowawcy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, Szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy, Lęki i niepokoje, zaburzenia lękowe.

akta kontroli str. 25-38, 41, 74-108

2. Przestrzeganie praw dziecka.

znajomość praw przez dzieci uwzględnianie zdania dziecka	W anonimowych ankietach oraz rozmowach przeprowadzonych z 7 wychowankami, dzieci wskazały, że znają swoje prawa. Wymienili m.in. prawo do: spokoju, szacunku, poszanowania, bezpieczeństwa, nauki, hobby, korzystania z elektroniki, chodzenia do szkoły, zabawy, rozmowy, spotykania się z kolegami, grania, wyrażania swojego zdania, poproszenia o
--	---

	<p>rozmowę.</p> <p>Podopieczni wskazali też, że w placówce mogą: dzwonić do rodziny, zapraszać do placówki koleżanki i kolegów, posiadać swoje rzeczy, do których nikt nie ma dostępu, (telefon, zdjęcia, pieniądze, bielizna, ubrania, kosmetyki), korzystać z telewizji, komputera i internetu, realizować swoje zainteresowania (wędkarstwo, piłka nożna, jeżdżenie na rolkach, czytanie książek, siatkówka, koszykówka) i obchodzić swoje święta. Mieli zapewnione prawo m.in. kontaktów z rodzicami. Dzieci wskazały, że mogą wyrazić swoje zdanie w kwestiach, które ich dotyczą. Na zasięganie opinii podopiecznych wskazali również wychowawcy.</p>
dostępność telefonów do Rzecznika Praw Dziecka i Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie	Numery telefonów były dostępne dla wychowanków.
utrzymywanie kontaktów z rodzicami/osobami opiekującymi się dzieckiem bezpośrednio przed umieszczeniem w placówce/rodzeństwem i dalszą rodziną/zapewnienie miejsca do spotkań z rodzicami, rodzeństwem i innymi osobami bliskimi uzgadnianie decyzji dotyczących dziecka z jego rodzicami/opiekunami prawnymi	<p>Zarówno wychowankowie jak i pracownicy wskazali, że rodzice i inne osoby bliskie mogą odwiedzać dzieci w placówce. Jako sposoby utrzymywania związków emocjonalnych dzieci z rodzinami, pracownicy wskazali:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontakt telefoniczny, poprzez komunikatory, – odwiedziny w placówce, – zapraszanie do placówki na ważne uroczystości dziecka, – urlopowania. <p>Placówka dysponuje warunkami lokalowymi umożliwiającymi organizowanie spotkań z rodzinami i innymi osobami bliskimi. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez pracowników, decyzje dotyczące dzieci uzgadniane są z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.</p>
rozdzielanie rodzeństw po umieszczeniu w placówce	W okresie objętym kontrolą rozdzielono jedno rodzeństwa. Młodszy chłopiec z rodzeństwa został przeniesiony do rodziny zastępczej zawodowej, natomiast starsza siostra pozostała w placówce, na co dzień przebywa w młodzieżowym ośrodku wychowawczym. Podczas urlopowania do placówki będzie mogła spotykać się bratem. Rozdzielenie nastąpiło 5 lutego 2024 r.
relacje pomiędzy dziećmi i pracownikami	<p>W rozmowie wychowankowie określili swoje relacje z pracownikami jako pozytywne. Nie wskazali żadnej osoby, która w ich ocenie traktowałaby ich źle.</p> <p>Pracownicy swoje relacje z wychowankami określili jako oparte na wzajemnym szacunku i zrozumieniu oraz na współpracy.</p>
Wyniki obserwacji dzieci przeprowadzonej w dniu 21 lutego 2024 r.	Przeprowadzone obserwacje wskazały na prawidłowe relacje pomiędzy dziećmi a wychowawcami, którzy w tym dniu pełnili dyżur. Pracownicy do dzieci zwracali się po imieniu, odnosili się z szacunkiem i okazywali zainteresowanie dzieciom. Wychowankowie byli zadbani pod względem higienicznym, ich

	<p>ubiór nie budził zastrzeżeń. W placówce panowała miła i serdeczna atmosfera. Dzieci wracały ze szkół, nakrywały do stołu i wspólnie spożywały obiad. Dwie najmłodsze wychowanki również siedziały przy stoliku dostosowany do ich wieku i spożywały obiad. Dzieci były otwarte, spontaniczne i chętnie uczestniczyły w zajęciach plastycznych (zdobienie doniczek) zaproponowanych przez wychowawców.</p>
<p>praca indywidualna wychowawcy kierującego procesem wychowawczym dziecka</p>	<p>Wychowankowie potrafili wskazać swojego wychowawcę „prowadzącego”. Dzieci stwierdziły, że wychowawcy chodzą z nimi do lekarzy, na zakupy. Część dzieci wskazała, że wychowawcy spędzają z nimi czas indywidualnie. W tym czasie rozmawiają, chodzą na spacer, oglądają TV.</p> <p>Pracownicy jako formy pracy indywidualnej wskazali m.in. wyjazdy do lekarza, pielęgnacja dziecka, rozmowy, organizacja i uczestnictwo urodzin wychowanki, udział w przesłuchaniu na Policji, przygotowania do egzaminów ósmoklasisty, udział w zespole ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, wyjście na zakupy odzieży, wyjście do kościoła, wizyty w szkole.</p>
<p>nagrody stosowane w placówce</p>	<p>Wśród nagród stosowanych w placówce wychowankowie wymienili: podwyższenie kieszonkowego, pisemna lub ustna pochwała, wydłużenie czasu korzystania z telefonu, późniejsze chodzenie spać w weekendy, pójście na zakupy, do kina, dodatkowe przywileje, coś słodkiego.</p> <p>Wychowawcy wskazali jako nagrody: pochwała, uznanie, atrakcyjne spędzenie czasu wolnego, wyższe kieszonkowe, dodatkowe przywileje.</p>
<p>kary stosowane w placówce</p>	<p>Na pytanie dotyczące kar stosowanych w placówce, wychowankowie wskazali: obniżenie kieszonkowego, ograniczenie telefonu, szybsze pójście spać, rozmowa wychowawcza, skrócony czas wyjścia, skrócony czas korzystania z telefonu, komputera. Jedno dziecko wskazało, że nie wie, a inne, że nie ma. W kwestii skrócenia czasu korzystania z telefonu wychowankowie wskazali w rozmowie, że nie ogranicza to im kontaktów z rodzicami i innymi osobami bliskimi.</p> <p>Wychowawcy jako stosowane kary wskazali: odebranie przywileju, rozmowa dyscyplinująca, upomnienie wychowawcy. Jeden z wychowawców wymienił jako formę kary ponoszenie konsekwencji swoich uczynków.</p>
<p>tryb odwoławczy od kary</p>	<p>Wychowankowie wskazali, że jeśli nie zgadzają się z karą to mogą: pisemnie odwołać się od kary, porozmawiać z wychowawcą, który nałożył karę, przeprosić, dwoje dzieci wskazało, że nic, jedno, że nie wiem.</p> <p>Pracownicy wskazali, że wychowanek ma prawo odwołać się na piśmie wraz z uzasadnieniem do zastępcy dyrektora w terminie 7 dni, który w ciągu 14 dni musi rozpatrzyć odwołanie. Następnie odwołanie od decyzji zastępcy dyrektora można złożyć do dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie.</p>
<p>uczestniczenie w praktykach religijnych</p>	<p>Zgodnie z informacjami uzyskanymi w trakcie kontroli wychowankowie mogą uczestniczyć w praktykach religijnych np.</p>

zgodnie z deklarowanym wyznaniem	w mszach świętych, obchodzeniu świąt kościelnych, przystąpieniu do bierzmowania, I komunii świętej, w lekcjach religii, przyjmowaniu kolędy i aktywny udział w tej wizycie, w przyjmowaniu sakramentów.
konieczność zmian w placówce na jakie wskazały dzieci	Wychowankowie wskazali: zwiększyć czas na telefon, zwiększyć czas wyjść, wydłużyć czas wyjść. Troje wychowanków wskazało, że nic. Powyższe uwagi przekazano dyrektorowi centrum.

Na pytanie o występowanie w placówce zachowań przemocowych dzieci odpowiedziały następująco:

	nie	spotkało mnie	widział em	kto był sprawcą?	
				dorosły	dziecko
agresja fizyczna (kopanie, bicie, szarpanie, itp.)	6	1	0	0	1
agresja słowna (wyzwiska, wyśmiewanie, obrażanie, itp.)	4	1	2	0	3
przemoc (zmuszanie do określonego zachowania się, zastraszanie, prześladowanie, gnębienie, poniżanie)	6	0	1	0	1
wymuszanie, wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy, kradzież	6	1	0	0	1
namawianie do stosowania środków odurzających (alkohol, narkotyki, dopalacze)	7	0	0	0	0

Z przeprowadzonej rozmowy oraz ankiety wynika, że w placówce czasami pojawiają się zachowania przemocowe wśród wychowanków. Jeden wychowanek wskazał, że spotkała go agresja fizyczna a sprawcą było dziecko. Również jeden wychowanek wskazał, że doznał agresji słownej a dwóch to widziało, a jako sprawcę wskazali dziecko. Jedno dziecko wskazało, że spotkało go zachowanie o charakterze wymuszenia, wyłudzenia gdzie jako sprawcę wskazano dziecko.

Na pytanie o występowanie w placówce zachowań przemocowych, specjaliści wskazali na występowanie przemocy fizycznej (szarpanie, popychanie, niszczenie czyjejś własności), słowna (groźby karalne wysyłane przez internet, wulgaryzmy). Natomiast wszyscy wychowawcy wskazali, że w placówce nie występuje przemoc rówieśnicza.

Wśród podejmowanych działań niwelujących te zachowania pracownicy wskazali: rozmowy z dziećmi, zajęcia specjalistyczne, zgłoszenie na policję, terapia zewnętrzna, psychoterapia, powołanie zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

akta kontroli str. 15-24, 46-73

3. Zasadność pobytu dziecka w placówce oraz działania podejmowane na rzecz powrotu wychowanków do rodziny i utrzymywania przez nich kontaktów z rodzicami.

Dzieci umieszczone w placówce na dzień kontroli posiadały postanowienia sądu o zabezpieczeniu ich w pieczy zastępczej oraz skierowania wydane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie. Tylko jedno dziecko nie miało wydanego skierowania ze względu na przyjęcie interwencyjne, które odbyło się 14 lutego 2024 r.

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci zweryfikowano na podstawie dokumentacji 16 osób umieszczonych w placówce na dzień kontroli.

rotacja dzieci w placówce	W kontrolowanym okresie do placówki przyjęto 17 wychowanków a 16 ją opuściło, z czego 2 dzieci powróciło do domu rodzinnego, 3 się usamodzielniało, 5 przeniesiono do innej placówki a 6 przeniesiono do pieczy rodzinnej.
liczba kontrolowanych posiedzeń zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka	Skontrolowano 24 posiedzenia.
terminowość dokonywania ocen – nie rzadziej niż co 3/6 miesięcy	Wszystkie z kontrolowanych ocen zasadności pobytu dziecka w placówce zostały dokonane z zachowaniem obowiązujących przepisów.
zasadność pobytu dzieci w placówce	Ocena zasadności osób poniżej 18 roku życia dokonywana była na zespołach. Pobyt 11 dzieci uznano za zasadny, a 4 niezasadny i wskazano, że 1 osoba powinna zostać umieszczenia w pieczy rodzinnej, a 3 powrócić do domu rodzinnego. W przypadku jednego wychowanka nie określono jeszcze zasadności pobytu ze względu na zbyt krótki okres czasu od momentu umieszczenia w placówce.
niezwłoczne przekazywanie wniosków zespołu do sądu i ośrodka adopcyjnego	We wszystkich kontrolowanych przypadkach wnioski zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka były przekazywane do sądu oraz ośrodka adopcyjnego.
skład zespołów	Placówka zapraszała na posiedzenia zespołu wszystkie wymagane przepisami osoby i instytucje. W jednym przypadku na posiedzenie zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka nie została zaproszona niepełnoletnia matka dwójki dzieci (wszyscy przebywają w placówce). Pouczono dyrektora centrum w tym zakresie.
umieszczanie i przebywanie w placówce dzieci poniżej 10 roku życia	W placówce, w okresie objętym kontrolą zostało umieszczonych i nadal przebywają 2 dzieci poniżej 10 roku życia. Są to dzieci, które zostały umieszczone w placówce z niepełnoletnią matką.
stosowanie art. 100 ust. 4a ustawy – regulowanie sytuacji prawnej wychowanków	W kontrolowanym okresie przepis dotyczył 4 dzieci. W terminie wystąpiono z wnioskami do sądu, do których była dołączona opinia gminy/podmiotu organizującego pracę z rodziną. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.
zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją umożliwiającą przysposobienie do ośrodków adopcyjnych	W okresie objętym kontrolą przepis nie dotyczył żadnego dziecka.
działania na rzecz jak najkrótszego pobytu dzieci w placówce/współpraca z innymi instytucjami na rzecz powrotu	W placówce na dzień kontroli wśród 16 niepełnoletnich wychowanków, w 2 przypadkach rodzice pozbawieni byli władzy rodzicielskiej, w 11 przypadkach - władza rodzicielska była ograniczona, 1 osoba jest sierotą, a 2 osoby to dzieci wychowanki. Placówka podejmowała działania na rzecz jak najkrótszego pobytu – dokonywane były okresowe oceny sytuacji dziecka, po dokonaniu

wychowanków do rodziny	oceny zasadności wnioski przekazywano do sądu i ośrodka adopcyjnego. W okresie kontrolnym 3 dzieci powróciło do domu rodzinnego.
------------------------	--

akta kontroli str. 15-24,42-73, 122-397

4. Działania placówki wobec dziewcząt w ciąży i rodziców z dziećmi.

W kontrolowanym okresie w placówce nie przebywała wychowanka w ciąży. Od 28 lutego 2023 r. w placówce na mocy postanowienia sądu została umieszczona małaletnia matka ze swoją dwójką dzieci (bliźnięt). Matka wraz z dziećmi mają osobny pokój wyposażony adekwatnie do ich potrzeb. Wychowanka ma zapewnione wsparcie od wychowawców oraz specjalistów. Podczas gdy małaletnia uczęszcza do szkoły, opiekę nad dziećmi sprawują wychowawcy. Ojciec dzieci nie utrzymuje kontaktu z dziećmi, nie interesuje się nimi. Opiekun prawny matki dzieci złożył do sądu wnioski o ustalenie ojcostwa.

akta kontroli str. 404-407

5. Warunki lokalowe.

Placówka posiada warunki lokalowe określone w § 18 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej⁴. Funkcjonuje w piętrowym domu z ogrodem. Liczba pomieszczeń i ich wyposażenie dostosowane są do liczby przebywających wychowanków. Przygotowane jest 19 miejsc do spania dla wychowanków w 8 pokojach. W placówce znajdują się łazienki wraz z toaletami. Do dyspozycji wychowanków jest salon wraz z jadalnią.

akta kontroli str. 414-415

6. Zapewnienie dzieciom wyżywienia, dostosowanego do ich potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia, w tym dostępu do produktów żywnościowych i napojów przez całą dobę, zapewnienie dostępu do nauki, zajęć wyrównawczych, kompensacyjnych, a także terapeutycznych i rewalidacyjnych oraz zaopatrzenie w wyroby medyczne, zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej i zaopatrzenie w produkty lecznicze. Wyposażenie dzieci w odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, zabawki odpowiednie do wieku rozwojowego, środki higieny osobistej.

wyżywienie, w tym konieczność stosowania specjalnych diet, wyposażenie aneksów kuchennych	Posiłki w placówce przez wszystkich wychowanków zostały ocenione jako „dobre”, a ilość jedzenia jest wystarczająca i się najadają. Dzieci podały, że mogą jeść między posiłkami. Wychowawcy podali, że żywność i napoje są w placówce dostępne przez całą dobę. Zgodnie z oświadczeniem dyrektora, w placówce przebywają dzieci o specjalnych potrzebach żywieniowych – dwoje wychowanków wymaga zaopatrzenia w preparaty do początkowego żywienia dzieci i niemowląt, natomiast 1 dziecko wymaga specjalnej diety ze względu na swoje schorzenie (cukrzyca typu I).
realizacja obowiązku szkolnego, dostęp do zajęć wyrównawczych, kompensacyjnych,	Na dzień kontroli 14 wychowanków objętych było obowiązkiem szkolnym, 3 osoby go nie realizowały ze względu, że przebywają na ucieczce. Pełnoletni wychowankowie przebywający w placówce również kontynuowali naukę. Wychowankom u których występowały trudności szkolne zapewniono indywidualną pomoc w nauce, udział w zajęciach wyrównawczych, diagnozowano w poradni pedagogiczno-

⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., poz. 1720)

terapeutycznych i rewalidacyjnych	psychologicznej, kierowano do odpowiednich szkół.
Zapewnienie podręczników i przyborów szkolnych	Wychowankowie mają zapewnione podręczniki i przybory szkolne. W rozmowie z kontrolującymi dzieci nie zgłosiły braków w tym zakresie.
umieszczanie dzieci w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, przyjazdy wychowanków	Na dzień kontroli 2 wychowanków przebywało w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, 1 wychowanek w okręgowym ośrodku wychowawczym. Urlopowania nie budziły zastrzeżeń.
zapewnienie opieki i pomocy dzieciom niepełnosprawnym	W placówce na dzień kontroli przebywało 6 dzieci z niepełnosprawnością: 2 dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, 1 niepełnosprawne w stopniu znacznym, 2 niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym, 1 ze zdiagnozowaną cukrzycą typu 1. Wychowankowie mieli zapewnione wsparcie specjalistyczne zarówno w placówce jak i poza nią.
zapewnienie dzieciom opieki medycznej, w tym zapewnienie leków i wyrobów medycznych	Wszyscy wychowankowie posiadali ubezpieczenie zdrowotne i byli zapisani do lekarza pierwszego kontaktu. Część dzieci wymagała pomocy specjalistycznej: stomatologa – 5 osób, dermatologa - 1, alergologa – 2, ginekologa – 2, okulisty – 7, psychiatry – 6, rehabilitanta – 3, po jednej osobie – kardiologa, diabetologa, neurologa, ortodonta. Recepty realizowane były na bieżąco, a dzieci wyposażane w wyroby medyczne wg potrzeb np. okulary.
hospitalizacje wychowanków w szpitalach/ na oddziałach psychiatrycznych	W okresie podlegającym kontroli żadne dziecko nie było hospitalizowane w szpitalu psychiatrycznym.
wyposażenie dzieci w odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku oraz środki higieny osobistej	Wychowawcy podali, że odzież i obuwie są kupowane wg potrzeb wychowanków, a także zabezpieczane są niezbędne środki higieniczne. Dzieci również potwierdziły, że mają zabezpieczane potrzeby w tym zakresie.
zapewnienie dzieciom zabawek odpowiednich do wieku rozwojowego	Pomieszczenia do wypoczynku zajmowane przez dzieci były wyposażone w gry, zabawki oraz materiały dydaktyczne dostosowane do wieku i zainteresowań wychowanków.

akta kontroli str. 15-24, 46-73, 86-109

7. Wypłacanie drobnych kwot do własnego dysponowania przez dziecko.

W placówce obowiązywał Regulamin przyznawania kwoty pieniężnej do własnego dysponowania przez wychowanka tzw. kieszonkowe w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych Nr 1-6 w Stargardzie i Witkowie Drugim wprowadzony Zarządzeniem Nr 28/2022 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie z dnia 16 grudnia 2022 r. Na podstawie weryfikacji list wypłat „kieszonkowego” za miesiące: lipiec, październik i grudzień 2023 r. oraz styczeń 2024 r., stwierdzono, że wychowankowie otrzymywali kieszonkowe w wysokości od 14 zł do 84 zł. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

akta kontroli str. 23-24,

8. Prowadzenie obowiązującej dokumentacji.

8.1. Prowadzenie dokumentacji wychowanków.

Oceny dokonano na podstawie analizy dokumentacji 16 wychowanków przebywających w placówce na dzień kontroli.

Lp.	Inicjały i wiek dziecka, data umieszczenia w placówce	Prowadzenie dokumentacji: diagnoza psychofizyczna, plan pomocy dziecku, karta pobytu, arkusze badań i obserwacji, karta udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, pedagoga lub osobę prowadzącą terapię.
1.	[tekst wyłączony z jawności]	W diagnozie psychofizycznej w obszarze działań przygotowujących dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka wpis nieadekwatny do sytuacji.
2.	[tekst wyłączony z jawności]	W diagnozie psychofizycznej w obszarze działań przygotowujących dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka wpis nieadekwatny do sytuacji. W planie pomocy dziecku zbyt ogólne terminy realizacji działań.
3.	[tekst wyłączony z jawności]	W planie pomocy dziecku z 14 marca 2023 r. zbyt ogólne działania i terminy, mało zindywidualizowane zapisy.
4.	[tekst wyłączony z jawności]	W diagnozie psychofizycznej zapisy ogólnikowe.
5.	[tekst wyłączony z jawności]	Bez uwag
6.	[tekst wyłączony z jawności]	Bez uwag
7.	[tekst wyłączony z jawności]	Bez uwag
8.	[tekst wyłączony z jawności]	Zapisy w diagnozie psychofizycznej nieadekwatne do sytuacji i wieku dziecka.
9.	[tekst wyłączony z jawności]	Zapisy w diagnozie psychofizycznej nieadekwatne do sytuacji i wieku dziecka.
10.	[tekst wyłączony z jawności]	Bez uwag
11.	[tekst wyłączony z jawności]	Bez uwag
12.	[tekst wyłączony z jawności]	Brak spójności między dokumentacją prowadzoną przez wychowawcę a zasadnością określoną na zespole i jej uzasadnieniem. Pomimo istotnej zmiany sytuacji dziecka nie zwołano zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, nie dokonano zmiany celu, nie zaplanowano

		nowych działań. W diagnozie psychofizycznej w obszarze działań przygotowujących dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka wpis nieadekwatny do sytuacji.
13.	[tekst wyłączony z jawności]	Brak spójności między dokumentacją prowadzoną przez wychowawcę a protokołem z zespołu oraz określoną zasadnością pobytu przesłaną do sądu (dot. dokumentacji z 12 października 2023 r.). W diagnozie psychofizycznej zapisy nieadekwatne do sytuacji, lakoniczne, ogólnikowe.
14.	[tekst wyłączony z jawności]	W planie pomocy dziecku zbyt ogólne terminy realizacji poszczególnych działań.
15.	[tekst wyłączony z jawności]	W planie pomocy dziecku w celu nie wzięto pod uwagę zdania dziecka, terminy realizacji poszczególnych działań zbyt ogólne obejmujące cały okres obowiązywania planu.
16.	[tekst wyłączony z jawności]	Bez uwag

W kwestiach uchybień opisanych w tabeli kontrolujący udzielili instruktażu dotyczącego prowadzenia dokumentacji wychowanków.

akta kontroli str. 122-394

8.2. Prowadzenie innej dokumentacji.

protokoły z posiedzeń zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka	Posiedzenia zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka były protokołowane.
ewidencja wychowanków	Placówka prowadziła ewidencję wychowanków, która zawierała wszystkie elementy określone w przepisach.

8.3. Przechowywanie dokumentacji.

Dokumentacja wychowanków była przechowywana w szafach zamykanych na klucz, zabezpieczona przed dostępem osób nieuprawnionych.

9. Przygotowanie placówki do wypełniania zadań określonych w regulaminie.

lp.	zagadnienie	opis
1.	przygotowanie placówki pod względem lokalowym dla liczby dzieci określonej w regulaminie	Placówka jest przygotowana pod względem lokalowym do realizowania zadań dla liczby dzieci określonej w regulaminie.
2.	zatrudnienie wychowawców adekwatne do liczby miejsc określonej w regulaminie/umieszczonej dzieci organizacja pracy umożliwiająca wychowawcy wykonywanie wszystkich zadań	W wyniku prowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono, że przestrzegany był przepis stanowiący, że jeden wychowawca może kierować procesem wychowawczym nie więcej niż 5 dzieci. Placówka zatrudnia wychowawców adekwatnie do liczby miejsc określonej w regulaminie oraz zgodnie z § 10 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Analiza wybranych grafików (wrzesień, grudzień 2023 r. oraz luty 2024 r.) wykazała, że organizacja pracy umożliwia wychowawcom wykonywanie wszystkich zadań, w tym również indywidualnej pracy z dzieckiem. Pracownicy

	wynikających z przepisów, w tym indywidualnej pracy na rzecz dzieci zakresy obowiązków pracowników merytorycznych	posiadali zakresy obowiązków uwzględniające wszystkie zadania określone w obowiązujących przepisach.
3.	zgodność umieszczeń dzieci z liczbą miejsc określoną w regulaminie	Zweryfikowano na podstawie analizy pierwszego dnia każdego parzystego miesiąca w okresie od 1 lutego 2023 r. do 1 lutego 2024 r. We wszystkich przypadkach stwierdzono przekroczenie stanu wychowanków powyżej liczby miejsc określonej w regulaminie. Placówka posiadała zgodę wojewody na umieszczenia dzieci ponad limit określony w regulaminie lub były to przyjęcia interwencyjne. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.
4.	zapewnienie właściwej opieki w ciągu doby	Zapewnienie wychowankom opieki w ciągu dnia i w godzinach nocnych skontrolowano na podstawie analizy wpisów z 12 dni wybranych losowo z ostatniego półrocza z rejestru opieki dziennej i nocnej (10.09.2023r.-20.02.2024r.). Według grafików pracy pracowników, opieka dzienna w godzinach 7.00-19.00 zapewniona była przez pojedynczy lub podwójny dyżur sprawowany przez wychowawców oraz dodatkowo w niektóre dni była w tym czasie opiekunka dziecięca. Dyżur w godzinach 19.00.-7.00 sprawowany był przez wychowawcę, a w 8 przypadkach sprawowany samodzielnie przez opiekunkę dziecięcą. Zgodnie z § 11 ust. 3 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w godzinach nocnych, opiekę sprawuje co najmniej 1 osoba pracująca z dzieckiem. Na podstawie art. 151 ⁷ § 1 Kodeksu pracy ⁵ pora nocna obejmuje 8 godzin między godzinami 21.00 a 7.00. Przepis ten określa czas trwania pory nocnej, która obejmuje osiem kolejnych godzin pomiędzy godz. 21.00 a 7.00. Regulacja kodeksowa ma charakter ramowy - pora nocna nie może zaczynać się wcześniej niż o godz. 21.00 i kończyć później niż o godz. 7.00. Wobec powyższego sprawowanie samodzielnej opieki nad dziećmi w godzinach nie obejmujących pory nocnej przez opiekunkę dziecięcą jest niezgodne z przepisami. Zachowana była ciągłość opieki.
5.	zapewnienie specjalistycznej opieki adekwatnej do potrzeb dzieci	Wychowankowie otrzymywali wsparcie adekwatnie do występujących potrzeb. Wychowankowie byli objęci opieką pedagogiczną i psychologiczną na terenie placówki, szkół, do których uczęszczają oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych.
6.	przygotowanie do samodzielności	Według informacji od pracowników placówka przygotowuje dzieci do samodzielności poprzez m.in. naukę prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowania kieszonkowym,

⁵ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465).

		naukę konstruktywnego radzenia sobie z emocjami, wdrażanie do systematyczności i obowiązkowości, wykonywanie prac porządkowych, naukę gotowania, załatwiania spraw w urzędach, robienie zakupów, pomoc w zdobyciu wykształcenia, zawodu. Na dzień kontroli w placówce przebywały 2 osoby pełnoletnie.
7.	pokrywanie kosztów przejazdu do uzasadnionych miejsc pobytu, pokrywanie kosztów pobytu w bursie, internacie lub ośrodkach	Zgodnie z informacją udzieloną przez pracowników, placówka pokrywa koszty przejazdów dzieci, kupuje bilety miesięczne lub dowozi samochodem służbowym. Za pobyt dzieci w ośrodkach, w okresie objętym kontrolą, poniesiono koszt w wysokości 19 299,00 zł.
8.	organizowanie dzieciom czasu wolnego zapewnienie dzieciom warunków do rozwijania zainteresowań	Na pytanie <i>co robisz w czasie wolnym?</i> podopieczni wskazali: nadrabiam zaległości w nauce, gram w gry integracyjne, wychodzę na spacer, gram na konsoli, chodzę na treningi, spotykam się ze znajomymi, chodzę na ryby, oglądam TV, rozmawiam z koleżanką, bawię się, leżę, oglądam bajki, filmy, czytam. Dyrektor centrum jako formy spędzania czasu wolnego wskazał, że „(...) wychowankowie wolny czas spędzają między innymi na słuchaniu muzyki, wspólnym gotowaniu i pieczeniu ciast, graniu w planszówki i gry komputerowe, oglądaniu wspólnie filmów oraz meczy piłki nożnej czy też majsterkowaniu i układaniu puzzli. Na świeżym powietrzu wolny czas spędzają głównie podczas gry w piłkę nożną, uczestnictwo w zorganizowanych zabawach sportowych oraz wspólnych spacerach. Organizowane są również wyjścia do kina czy na basen. Wychowankowie biorą udział również w zajęciach kół zainteresowań tak jak gospodarstwo domowe, kulinarne, zdrowie i ekologia oraz z kulturą na co dzień”.
9.	opracowane procedury i programy	W placówce zostały opracowane procedury postępowania w różnych sytuacjach, m.in. przyjęcia nowego wychowanka do placówki, leczenia wychowanka, wypłacania kieszonkowego, odwiedzin, urlopowania wychowanków, dokonywania zakupów przez wychowawcę, postępowania w przypadku wychowanek będących w ciąży, prowadzenia dokumentacji wychowanków.
10.	wsparcie wolontariuszy	W okresie objętym kontrolą placówka nie korzystała ze wsparcia wolontariuszy.

akta kontroli str. 15-24, 110-116,122-394,

10. Realizacja zaleceń pokontrolnych wydanych po kontrolach przeprowadzonych w dniach: 27-31 stycznia 2020 r., 23-24, 30-31 marca i 20 kwietnia 2021 r. oraz 30 listopada – 1 grudnia 2022 r.

lp.	zalecenia	uwagi o realizacji
1.	Przed dopuszczeniem do pracy/ opieki nad dzieckiem weryfikować osoby pod kątem zamieszczenia ich danych w Rejestrze z dostępem ograniczonym, zgodnie z art. 21	Sprawdzono podczas kontroli w terminach 23-24, 30-31 marca i 20 kwietnia 2021 r. oraz 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono

	ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym.	nieprawidłowości. Zalecenie jest zrealizowane.
2.	Respektować prawa dziecka, szczególnie w zakresie ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem – w myśl art. 4 pkt. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	Sprawdzono również podczas kontroli w terminach 23-24, 30-31 marca i 20 kwietnia 2021 r. oraz 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest zrealizowane.
3.	Organizować pracę wychowawcom w sposób umożliwiający realizację wszystkich zadań wynikających z § 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Sprawdzono podczas kontroli w terminach 23-24, 30-31 marca i 20 kwietnia 2021 r. oraz 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest zrealizowane.
4.	Nie przyjmować do placówki dzieci poniżej 10 roku życia poza przypadkami opisanymi w art. 95 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	Zalecenie jest realizowane.
5.	Sporządzać opinie dotyczące przysposobienia dziecka przez zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka – art. 139a ust. 1 ustawy	W okresie objętym kontrolą nie było osób zgłoszonych do przysposobienia.
6.	Sporządzać plany pomocy dziecku we współpracy z asystentem rodziny/ przedstawicielem podmiotu organizującego pracę z rodziną – zgodnie z art. 100 ust. 1	Zalecenie jest realizowane.
7.	Zapewnić realizację zadań opiekuńczych przez osoby zatrudnione do opieki nad dziećmi.	Sprawdzono podczas kontroli w terminach 23-24, 30-31 marca i 20 kwietnia 2021 r. oraz 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest realizowane.
8.	Nie przekraczać stanu wychowanków określonego w przepisach i w regulaminie placówki – art. 95 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	Sprawdzono podczas kontroli w terminach 23-24, 30-31 marca i 20 kwietnia 2021 r. oraz 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest realizowane.
9.	Dostosować oddziaływania specjalistyczne do potrzeb i dysfunkcji wychowanków.	Sprawdzono podczas kontroli w terminach 23-24, 30-31 marca i 20 kwietnia 2021 r. oraz 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest zrealizowane.
10.	Wyeliminować z procesu wychowawczego zachowania przemocowe, a tym samym	Sprawdzono podczas kontroli w terminie 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i

	przestrzegać praw dziecka, szczególnie do ochrony przed poniżającym traktowaniem – w myśl art. 4 pkt. 9 ustawy.	nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest realizowane.
11.	Wykluczyć stosowanie kar izolacyjnych.	Sprawdzono podczas kontroli w terminie 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest realizowane.
12.	Przestrzegać przepisu określonego w art. 100 ust. 2 ustawy, stanowiącego, że pracę z grupą dzieci oraz indywidualną z dzieckiem organizuje wychowawca.	Sprawdzono podczas kontroli w terminie 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest realizowane.
13.	Wypłacać kwoty do własnego dysponowania wszystkim dzieciom powyżej 5 roku życia zgodnie z § 18 ust. 1 pkt. 8 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Sprawdzono podczas kontroli w terminie 30 listopada-1 grudnia 2022 r. i nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenie jest realizowane.
14.	Wyeliminować niewłaściwe zachowanie pracownika w stosunku do dzieci.	Zalecenie zrealizowane.

akta kontroli str. 421-423

Podsumowanie ustaleń kontroli.

stwierdzone nieprawidłowości/ uchybień	Sprawowanie opieki nad dziećmi przez opiekunki dziecięce nie tylko w godzinach nocnych (19.00-7.00).
przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości / uchybień	mylna interpretacja przepisów
skutki stwierdzonych nieprawidłowości / uchybień	Częściowe sprawowanie opieki nad dziećmi przez osoby nieuprawnione
osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości/ uchybień	dyrektor centrum
wpis w książce kontroli	54
uprawnienia jednostki kontrolowanej	zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania
wystąpienie otrzymują	1) Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W związku ze stwierdzonym uchybieniem, w celu jego wyeliminowania oraz podniesienia jakości opieki nad dziećmi

wydaję zalecenie

znaczące:

- ograniczyć samodzielne sprawowanie opieki nad dziećmi przez opiekunki dziecięce do godzin nocnych.

W przypadku braku zastrzeżeń, proszę o poinformowanie mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zalecenia.

Z upoważnienia
Wojewody Zachodniopomorskiego
Dawid Krystek
II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Zespół inspektorów:
Renata Karwowska
Główny specjalista
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej
Justyna Jarczewska
Starszy inspektor wojewódzki
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

Izabela Wojtczak-Sikorska
Zastępca Dyrektora
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

Klauzula anonimizacji

- A. **Zakres wyłączenia:** informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej.
- B. **Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania:** art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej(Dz. U. z 2022r poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust.1. lit. B oraz art.6 ust.1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE
- C. **Osoba, która dokonała wyłączenia:** Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
- D. **Podmiot w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności:** art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej: (osoby fizyczne)